

A tisztánlátás vágya

Csoóri Paul Eluadról írt esszéjének címe: A tisztánlátás vágya. Csoóri az, aki a tisztánlátás categoricus imperativusának engedelmeskedve, tehetségével megközelítette a lehetetlent. Ő az, akinél a tisztánlátás vágya eljutott a beteljesülésig, a tisztánlátásig. Mi meg baráti irigységgel, tovább úzva a tisztánlátás vágyától, nézzük, s ha tudjuk, követjük a példát.

Csoóri 60 éves, és megalkotta nemzedéke egyik legnagyobb költői művét. — Csoóri 60 éves! Akik kisszerűen elmulasztották pályaszakaszainak elismerését, most ámulva nézhetnek a műre és alkotójára. Tőle megtagadott kitüntetések sora vár arra, hogy az övé lehessen. Neki ez nem fontos.

Csoóri mára elérte azt az első nagy szintézist, melyben az életpálya során vállalt szerepek háttérbe szorultak, és előtérbe került a költészet. Ennek a lírának a nagysága hitelesíti a szerepeket is. Költői tehetségével elévülhetetlenül érvényeset tudott mondani prózában, esszében, szociográfiában is.

Csoóri persze jól látható politikai szerepet is vállalt. Nagyobbat, mint amennyi egy magyar költőnek dukál. Politikusként államférfi, mert szilárd etikai alapon álló erkölccsel, rátermetten teszi, amit tesz, és tudja, hogy mit akar. Idegen tőle a taktikus machiavellizmus. Elhozza az időt, de tud várni is az időre. Nem akar hatalmat, de van hatalma, melyet a tehetségből és erkölcsből épített szuverenitása ad meg neki. Ez a kivételes erő tette lehetővé számára, hogy magyarság, nemzeti sorskérdések dolgában úgy tudott lankadatlan küzdelmet folytatni, hogy közben elszántsága a vállalt eszmét nem merevítette rögeszmévé és előítéletté. Szívós türelme, s mások bajának megértése gyakran próbára tette híveit és ellenfeleit egyaránt. Aztán egy-egy újabb verskötetével leszerelt megint minden indulatot. Az örömben osztozott mindenki, aki érti az igazat, érzi a szépet.

Csoóri a művek sokaságából megalkotta első Művét, s megalapozta vele a jövőendő másodikat. Még nem tudhatjuk, hogy az újabb alkotás milyen lesz, de hogy milyen lesz az alkotója, azt igen. Csoóri Sándor személyiségének meghatározó tulajdonságai már nem fognak változni. Tehetsége, erkölcs, szuverenitása olyan képességek birtokába juttatta, amelyektől már nem foszthatja meg őt senki, csak a múltó idő. Azt kívánom, hogy a rá kiszabott időnek nagyon soká jöjjön el a vége. Éljen boldogan, jó egészségben, alakuljanak kedve szerint a dolgok, úgy, hogy abban sokan kedvüket lelhessék. Mi pedig lehessünk olvasói, küzdőtársai és barátai egy olyan jövőendő korban, amelyben a tisztánlátást újabb iszapeseő már nem homályosíthatja el.